

Wandeling 1

Wandel van kalkrijk naar kalkarm

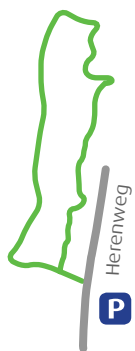
Deze wandeling gaat door een afwisselend landschap van open duinbossen, eikenbossages en gesloten naaldbossen. Ter hoogte van Bergen verandert het landschap. Hier gaat de kalkrijke bodem over in kalkarme grond. De bodem is hier zuurder en dat zorgt ervoor dat er duinheide tussen de bomen groeit in plaats van kruiden. Het duin is hier duidelijk minder groen en minder uitbundig begroeid.

Kleine woudreuzen

De grillige eikenbossen in dit gebied zijn in hun eindstadium. Door de zoute zeewind zijn de eiken niet zo groot, maar toch tellen ze al zo'n driehonderd jaar. Als ze uit de wind in het binnenland hadden gestaan, waren ze waarschijnlijk uitgegroeid tot woudreuzen van meer dan 25 meter hoog en hadden ze nog een stuk ouder kunnen worden.

Let op: ter hoogte van de Verbrande Panweg staat een bijzondere beuk: door het planten van meerdere beuken in 1 plantgat zijn de stammen met elkaar vergroeid.

Startlocatie: Woudweg, tegenover Gasterij 't Woud, Herenweg 95, 1861 PD Bergen
Markering: paaltjes met een groene driehoek
Lengte: 5,3 kilometer

Wandeling 2

Wandel van houthakker naar specht

Deze wandeling gaat door zogenaamde jonge duinen. Menselijke invloeden zijn hier op allerlei manieren zichtbaar. Aan het begin van de wandeling valt de bijzondere vorm van de eiken op. In dit zogenaamde 'eikenhakhoutbos' werden de bomen gebruikt voor kachelhout en steeds weer op een halve meter hoog afgezaagd. Hierdoor hebben ze boompruiken ontwikkeld.

Top dennen

Het landschap bij speelvijver 't Wed is kenmerkend voor dit deel van de duinen: aangeplante dennenbossen op de duintoppen en gras en struiken in de valleien. PWN heeft dit gebied in 2017 haar oorspronkelijke dynamiek teruggegeven door bos te kappen en te dunnen. Het bos verouderde snel en raakte overwoekerd. Nu heeft de wind weer vrij spel en kan het zand weer stuiven. Het bos heeft zichzelf omgevormd naar een natuurlijker gemengd bos. Zo is het bos klaar voor de toekomst.

De terugweg loopt door een abelenbos. De bomen zitten vol holen en gaten omdat spechten dol zijn op het zachte abelenhout.

Startlocatie: Bezoekerscentrum Kennemerduinen, Zeeweg 12, 2051 EC Overveen
Markering: Houten paaltjes met groene rand
Lengte: 3,5 kilometer

Puur water & natuur

De boeiendste bossen groeien in de duinen

De bossen in de Noord-Hollandse duinen zijn bijzonder. Er is er geen een hetzelfde en met hun vorm, grootte, leeftijd en plek vertellen ze allemaal hun eigen verhaal. Grillig door zoute zeewind, statig en netjes op een rij door mensenhanden of zelfs helemaal niet te herkennen als bos. In deze folder nemen we u mee langs boeiende bomen en bossen.

www.pwn.nl

PWN & de Noord-Hollandse duinen

PWN zuivert oppervlaktewater tot drinkwater en levert dat aan ruim 780.000 huishoudens en organisaties in Noord-Holland. Een kwart van dat drinkwater wordt gezuiverd in de Noord-Hollandse duinen. Daarnaast zijn ze ook een belangrijke reservebron voor drinkwater. Daarom zorgt PWN ervoor dat de duinen in topvorm blijven en zijn we zuinig op de rijkdom aan flora en fauna in het duin.

Uw duinkaart houdt de duinen gezond

In het Noord-Hollands Duinreservaat heeft u een duinkaart nodig. Omdat PWN een organisatie is zonder winstoogmerk en we geen subsidie ontvangen voor natuurbeheer, zijn we erg blij met iedere bijdrage aan het beheer en behoud van de duinen. Zo kan iedereen blijven genieten van het bijzondere duinlandschap. U kunt uw duinkaart online kopen, bij de kaartautomaat of bij een van de vele verkoopadressen in de regio.

In het Nationaal Park Zuid-Kennemerland beheert PWN de Kennemerduinen, het Kraansvlak en enkele kleinere natuurgebieden. Voor een bezoek aan het Nationaal Park Zuid-Kennemerland heeft u geen duinkaart nodig. U levert een bijdrage in de vorm van parkeerkosten.

Geen bos is hetzelfde

Wist u dat in de Noord-Hollandse duinen meer soorten bos voorkomen dan op de Veluwe? Dat komt door de verschillen in vochthuishouding, kalkgehalte, reliëf en door de invloed van de altijd aanwezige zeewind. En ook de mens heeft hier en daar een steentje bijgedragen. Ieder type bos kent zijn eigen soorten bomen, dieren en planten. Dat maakt de duinen rijk aan flora, fauna én verhalen.

Open duinbos, natuurlijk en uniek

Bij bos denk je aan bomen, maar het meest natuurlijke duinbos heeft eigenlijk helemaal niet zoveel bomen: zo'n 40 tot 80 per hectare (ter vergelijking: aangeplante naaldbossen hebben er wel 1000). Open duinbossen lijken soms zelfs meer op een savanne dan een bos. Toch zoemt het er van het leven. Onder grillige eiken groeien bloemen en struiken, vogels en insecten vinden er een thuis. Open duinbossen zijn van oorsprong vaak voormalige graasgronden waar kustbewoners hun vee lieten grazen. Tegenwoordig worden ze begraaasd door nieuwe duinbewoners, zoals Schotse Hooglanders, paarden en wisenten.

Naaldbos, aangeplante beeldbepaler

Op een paar inheemse grove dennen na, zijn alle naaldbossen in het duin aangeplant. Dat gebeurde in het begin van de 20e eeuw als onderdeel van een werkverschaffingsproject en voor de oogst van stuthout voor de mijnen in Zuid-Limburg. De bomen zijn dus allemaal van dezelfde leeftijd en staan dicht op elkaar. Opvallend is dat veel naaldbomen in de Kennemerduinen op de toppen van de duinen staan. Deze nogal onlogische en moeilijke plek was een idee van de bekende ecooloog J.P. Thijsse, die de duinvalleien graag wilde behouden. De verstuing werd zo stopgezet en de natuur in de vallei bleef intact. Inmiddels zijn deze naaldbomen echte beeldbepalers met een hoge culturele waarde.

Gemengd bos, bruisend van het leven

Naaldbomen, loofbomen, jonge bomen, oude bomen en zelfs dode bomen; een gemengd bos heeft ze allemaal. In de mooiste gemengde bossen hebben licht en lucht vrij spel en gaat de natuur haar gang. Er groeien niet alleen bomen, maar ook bloemrijke kruiden. Insecten floreren in deze bossen en zijn de basis voor al het andere leven. De bosranden, het deel waar het gemengde bos over gaat in struiken en grasland, zijn zelfs de meest biodiverse plekken in het duin.

Bos & beheer, op zoek naar balans

Een eeuw geleden stond duinbeheer in Nederland nog niet echt op de agenda. Maar toen, met de komst van de nieuwe economie, de stikstofuitstoot steeg en er op grote schaal houtplantages werden aangelegd, veranderde het duinlandschap. Stikstof werkt in de duinen als superkunstmest waardoor vooral niet-inheemse planten en struiken zijn gaan woekeren. Oorspronkelijke plant- en diersoorten hebben het hierdoor moeilijk gekregen of zijn zelfs verdwenen.

PWN is verantwoordelijk om de rijkdom van de natuur waarin wij drinkwater zuiveren te beschermen en te behouden. Daar komt maatwerk bij kijken. Denk bijvoorbeeld aan exoten verwijderen, boszomen aanleggen, bossen dunnen en heel soms zelfs bos verwijderen om het open duin te versterken. Niet altijd populaire maatregelen, maar na tientallen jaren herstelwerk en met de hulp van grote grazers en vrijwilligers lukt het om de duinen en bossen steeds meer 'oer' en in balans te laten zijn. Stapje voor stapje.

1. Kalkarm, heiderijk
Naaldbos op kalkarme grond met duinheide onder de bomen.

2. Krom en kronkelig
Dit duineikenbos is een van de oudste bossen in het duin. De kromme en kronkelige paden verraden dat het om een bos met een natuurlijke oorsprong gaat.

3. Uniek duinbos
Een uniek exemplaar waarvan we er maar 1 hebben. Dit natuurlijke duinbos groeit in een natte duinvallei met een kalkrijke bodem. Hier groeien berken en ratelpopulieren.

4. Jong en licht
Een voorbeeld van jong duinbos. De loofbomen staan ver uit elkaar. Hierdoor hebben licht en lucht vrij spel en groeien er veel bloemen.

5. Kleine reuzen
Een mix van begraaasde duinbossen en begraaasde naaldbossen. In het duinbos staan eiken van ruim 300 jaar oud. Door de zoute zeewind en de voedselarme grond zijn deze duinreuzen opvallend klein en grillig van vorm.

6. Top dennen
Hier zijn dennen op de toppen van de duinen geplant, kenmerkend voor dit gebied. Ze zijn van grote cultuurhistorische waarde en versterken het reliëf.

7. Eikenhouthakbos
Kustbewoners hebben dit bos in het verleden gebruikt voor kachelhout. Omdat de eiken meerdere malen op een meter hoogte zijn afgezaagd hebben ze een bijzondere vorm.

